

De underjordiske

Kalundborg - Odsherred

Museum Vestsjælland, december 2017

Oplag: 500

ISBN: 978-87-970333-2-6

Museum Vestsjælland
Oldvejen 25 C
DK-4300 Holbæk
kontor@vestmuseum.dk
www.vestmuseum.dk

Tekst: Asge Hansen
Layout: Pernille Jacobsen
Redaktion: Ea Matzon

Illustrationer : Erik Petri

De underjordiske

*De underjordiske er de engle, der ragede uklar med
Verherre og blev smidt ud af Paradis. Deres straf
var ophold på jorden. De der faldt på høje og høje
blev til bjergfisk og trolde, de der faldt i vandet blev
til havmænd og havfruer, de der faldt i moser blev til
ellevædder og dem, der faldt på gårdene blev til nisser.
Men smådjævel er de jo alle sammen. . .*

1

GPS koordinat: 55.666139, 11.032528

Trollden As og kæmpen Refs

I gamle dage boede trollden As i Asnæs og kæmpen Refs ved Refsnæs. En dag kom de op at skændes og blev så sure på hinanden, at de hver især kastede en kæmpe sten efter hinanden. Stenen kastet af As landede ved Asnæs, og er i dag kendt som "Sortenstenen". Stenens sorte farve fik den efter sigende efter at Valdemar den unge døde som kun 22-årig. Refskæmpens sten nåede hele vejen ud i havet ved Røsnæs og kaldes for "Blak".

Find vej:

Sortensten: Adgang via Asnæs Skovvej 18, 4400 Kalundborgs.

Gå langs vejen indtil du når stranden

Blakstenen: Adgang via Røsnæsvej 477, 4400 Kalundborg

GPS koordinat: 55.743927, 10.86977

Nissen på Refsnæs

På Refsnæs – Røsnæs – boede der en gårdmand, som nissen havde slået sig ned hos. Da hans husmand en gang stod og tærskede korn, kunne han mærke, at hvor meget han end tærskede, blev der dog ved at være lige meget korn i laden.

Så gik husmanden en morgen over i laden og talte negene, og der var halvanden trave, som han tærskede den dag. Men da han om aftenen sagde det til manden, svarede denne: "Ja, du skulle ikke have talt negene". Næste dag var der stadig tomt i laden.

Find vej: Røsnæs, Røsnæsvej, 4400 Kalundborg

GPS koordinat: 55.731629, 10.980363

Kæmpen Finn og Vor Frue kirke i Kalundborg

Adelsmanden og bror til biskop Absalon, Esbern Snarre, besluttede sig efter en tur til Jerusalem, at bygge Vor Frue Kirke i Kalundborg. Hvad der blev bygget om dagen, blev dog revet ned af natten af trolde. Esbern fik da at vide, at trolde ikke ville stoppe med at rive ned, før han kunne fortælle, hvad den fornemmeste trolde hed. Hvis han ikke kunne gætte navnet, skulle han dø. Efter at have hørt dette lagde Snarre sig ned på bakken og tænkte så det knagede over, hvad navnet mon kunne være. Pludselig hørte han en kvinde synge om kæmpen Finn, der var den fornemmeste trolde af dem alle. Næste morgen gik han ind i højen og sagde navnet på trolde. Finn blev da så rasende, at han kastede en sten efter Esbern men ramte ikke. Nu kunne Esbern endelig få ro til at bygge sin kirke.

Find vej: Vor Frue Kirke, Adelgade 19, 4400 Kalundborg

4

GPS koordinat: 55.680609, 11.080885

Sagnet om Bøllerup Bådsmand

I byen Raklev boede engang en mand ved navn "Bøllerup Bådsmand". Han skulle efter sigende være hele seks meter høj! Da han levede skræmte han alle fra vid og sans. Beboerne i Raklev prøvede forgæves at dræbe ham, men han var helt usårlig. Undtagen hans hoved. Man sagde, at hvis han faldt omkuld, kunne han ikke rejse sig igen. En dag fandt nogle børn på at trille ærter ud på Bøllerup bådsmands vej. Da faldt han, så lang som han var, og aldrig mere skulle han gøre beboerne i Raklev bange.

*Find vej: Raklev, Raklev Skillevej,
4400 Kalundborg*

GPS koordinat: 55.697766, 11.065475

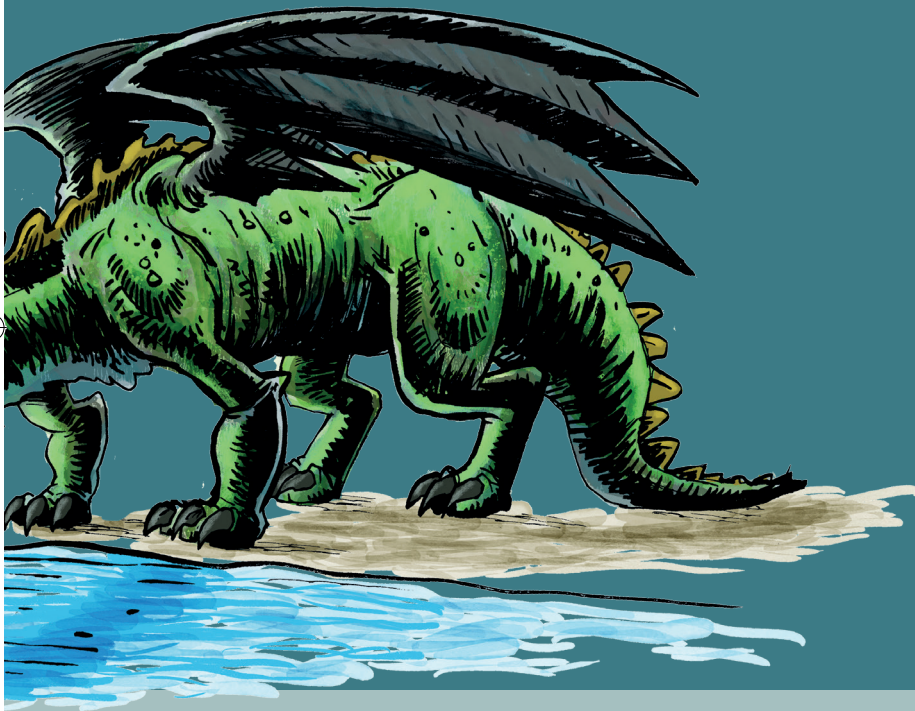
Djævlens bø i Trustrup skov

Midt i Trustrup skov boede en drage, som hver dag gik til søen for at drikke. Man sagde, at hvis der var en kvinde i nærheden, ville udyret tage hende. Folk fra den lokale landsby opsøgte den kloge mand i Tindinge bakke. Han sagde, at en jomfru skulle bruge sit lange hår til at spærre dragen inde. Efter nogle dage meldte en uskyldig kvinde sig. Da udyret havde drukket vand og var kommet tilbage fra søen, spandt hun sit lange hår rundt om skoven, så dyret ikke kunne slippe fri. Det hvæsedde og spruttede men måtte til sidst give op. Siden da har man ikke set noget til hverken udyret eller pigen.

*Find vej: Trustrup Skov, 4470 Svebølle
Indgang til skoven ligger
nær af Øresøvej 24*

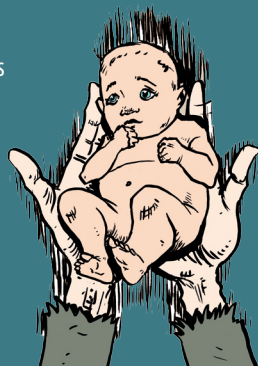
GPS koordinat: 55.629770, 11.327192

Trold bliver fadderv til nyfødt barn

I en høj nær Ugerløse boede engang en trold, der tit kom på besøg på gårdene i Ugerløse. En dag skulle gårdmanden og konen have barn, men de vidste ikke, om barnet skulle døbes i kirken i Rørby. På den ene side ville de ikke have trolden med til barnedåb, men på den anden side turde de ikke lade være af frygt for at fornærme ham. En hyrdedreng hørte da, hvad de talte om. Han lovede, at han ville sørge for at trolden blev væk fra dåben. Dagen efter tog han hen til trolden med en pose i hånden. Han spurgte da trolden, om han ville med til dåben. Det ville han gerne men tænkte sig om og spurgte, "Hvem kommer med til dåben?". Det gør både Skt. Peter og Jesus, svarede drengen. Da fortrold trolden, at han havde sagt ja men gav til gengæld drengen en fadervgave i form af mange sølvmonter. Fra da af kunne alle på gårdene klare sig til deres dages ende.

Find vej: Rørby Kirke, Møllevangen 1B, 4400 Kalundborg

GPS koordinat: 55.644438, 11.158504

Kampen mellem smeden og djævelen

I landsbyen Holmstrup mellem Holbæk og Kalundborg boede der for mange år tilbage en smed, der havde solgt sig selv til djævelen. For at blive fri igen var han nødt til at besejre djævelen. Kampen skulle stå på en lille halvø (Kirkeholm), der ligger midt i en mose som tilhører gården Dønnerup. Smedens karl måtte nu hver dag trække en hingst til gadekæret for at vande den, men en dag kom han til at sætte et barn op på den, og følgen blev, at den var ubrugelig til smedens kamp. Det fik han dog ikke at vide. En tid efter kom der to ravne, som skrigende satte sig på smedjens dør, og da de ikke kunne jages bort, sagde man det til smeden, der straks vidste, at der var bud til ham om, at kampen skulle begynde. Han sadlede derfor straks hingsten og red ud til Kirkeholmen. Et par timer efter kom den dog tilbage uden rytter. Den var så frygtelig tilslået og så rasende, at den måtte slås ihjel straks. Ude på holmen fandt man smeden død, og det kunne ses at kampen havde været hård. Siden den dag kan folk om natten se en stor sort puddel vandre fra holmen og ind til smedegården. Man mener, at det er smeden, der hver nat går ind og ser til sin gård og smedjen.

Find vej: Rajemose, Dønnerupvej-Bennebovej, 4450 Jyderup

GPS koordinat: 55.622375, 11.424322

Den uønskede genganger

Der var en gang en mand, som blev slået ihjel. Han blev begravet et sted inde på Jerslev mark; men det var en stakkel, som ikke kunne få fred i sin grav. Han gik igen og forstyrrede folks nattero. Og da nu sogneskellene skulle afsættes, var der ingen af sognene, som ville have gengangerens grav med. Derfor kom alle tre sogne til at støde sammen på det sted. Men manden blev ved med at gå igen. Omsider var der nogle, som fandt ud af, om ikke det kunne hjælpe, hvis de fik en præst til at læse over graven. De fik da præsten fra Ubby til at komme ud og læse over ham. Det hjalp på fyren, og siden den tid har folk haft god ro om natten og været fri for gengangere.

Find vej: Sognegrænsen mellem Ubby, Jorløse og Jerslev, Vesterbygårdvej (ca. nr. 14), 4490 Jerslev Sj.

GPS koordinat: 55.616449, 11.258862

Spegelsæt på Vesterbygård herregård

Der boede en gang en herremand på Vesterbygård herregård. Maskinerne larmede så frygteligt om natten, men hver gang han nærmede sig dem, blev der ro igen. En dag begyndte kværnene på loftet at støje. Herremanden mente, at det måtte være det onde selv, der var på spil. Han tog sit gevær med, men så snart han nærmede sig, var der død stille igen. Han følte sig pludselig ret alene og låste døren efter sig, da han var gået i seng. Med et begyndte det at banke i gulvet under hans seng samtidig med, at sengen hoppede og dansede frem og tilbage. « Det var for galt », tænkte han. Han rev døren op til værelset ved siden af, og ind kom en høj hvid skikkelse. Herremanden blev som forstenet. Han råbte så om hjælp og spegelsæt forsvandt lige så hurtigt, som det var kommet.

Find vej: Vesterbygård, Vesterbygårdvej 20, 4490 Jerslev Sjælland

GPS koordinat: 55.610360, 11.27655

Præstekonens nye kjole

For mange år siden levede en præst ved Kirke-Helsing Kirke med sin kone, som var meget forfængelig. En dag blev de budt til selskab, men præstekonen kunne ikke vise sig nogen steder uden at få syet en ny kjole. Så forfængelig var hun. Konen og syersken gik straks i gang, men dagen før kone og mand skulle til selskab, var de endnu ikke blevet færdige med kjolen. Da udbød præstekonen, "Ja, om så Fanden selv skal hjælpe mig, skal kjolen dog være færdig!" Pludselig kom en kvindelig skikkelse ind af døren, som tilbød at hjælpe til med syningen. Nu gik det stærkt og der manglede snart kun det højre ærme. Stuepigen kom nu ind og begyndte at feje men opdagede, at der stak en klov ud under den kvindelige skikkelses kjole. Hun udbød da et skrig og skyndte sig ind til præsten og fortalte, hvad hun havde set. Han vidste da udmærket, hvem de havde med at gøre. Præsten fik manet djæveln i jorden, men siden den dag var præstekonen lam i højre arm!

*Find vej: Kirke-Helsing Kirke,
Søndergade 1, 4281 Gørlev*

GPS koordinat: 55.516504, 11.206808

12

Lindormen ved Finderup Kirke

Lige efter at Finderup Kirke var blevet bygget færdig, kom der en lindorm og lagde sig på sydsiden af kirken, så ingen kunne komme ind. Folkene turde ikke komme for tæt på lindormen og derfor blev der lavet en indgang i nordsiden. Man var dog nødt til at få fjernet lindormen på en eller anden måde. Derfor fandt man på at få fodre en tyrekalv med hvedebrød og sødmælk. Efter tre år var den klar til at tage kampen op med lindormen. Et drabeligt slag fandt sted ved kirken og i dag kan man, hvis man ser godt efter, få øje på et stykke af kirkegårdsmuren, der mangler. Det er lindormen, der har været på spil.

Find vej: Finderup Kirke, Solbjergvej 2, 4270 Høng

GPS koordinat: 55.500871, 11.311367

Hvordan Tisso blev til

Der boede engang en trolde i Kundby, som blev så vred over, at der skulle bygges en kirke i byen. Derfor sendte han en mand af sted med et brev, som han skulle lægge lige dér, hvor kirken skulle ligge. På vejen derhen blev manden så træt, at han lagde sig til at sove. Mens han sov, begyndte der at sive vand ud af brevet og til sidst kom der så meget vand, at en sø blev dannet. Det er den sø, man kalder for Tisso i dag.

Find vej: Tisso, Søvejen 35, 4490 Jerslev Sjælland

GPS koordinat: 55.596486, 11.303301

14

Hvordan Odden og Klintsø Blev til

Der boede engang en trold ved navn Lars Krants på Klintebjerg. En dag så han, at man gik i gang med at bygge en kirke på Djursland. Da blev han så vred, at han skrabede en sækfuld jord, samlede det i sin vante og tog afsted for at kaste det mod kirken. På den måde blev Klintsø til. Bagefter gik han ud i vandet i retning mod Djursland, men der gik hul på vanten og alt jorden rendte ud. Sådan blev Sjællands Odde til.

Find vej: Klintebjerg klint, Klint Havnevej, 4500 Nykøbing Sj.

GPS koordinat: 55.961458, 11.583421

På jagt med Valdemar Atterdag

I gamle dage mente man, at kong Valdemar jagede ved Drosselholm i Nygård ved nattetide. En dag fik en karl på gården lyst til at tage på jagt med kong Valdemars følge. En fra følget advarede ham dog om, at hvis han ikke kunne frigøre sig fra sin hest, når de red gennem porten til gården, skulle han følge dem i al evighed. Da de så red gennem porten greb karlen fat i lejen og fik vristet sig løs af hesten. Da de andre så det, råbte de, "Skam for den som sagde dig det!". To dage efter fandt han en død hare foran sin dør, og den var fra dem.

Find vej: Drosselholm, Nygårdsvej 43, Nykøbing Sj.

GPS koordinat: 55.923007, 11.637719

En husmand møder en mare

Der boede engang en husmand i Veddinge, som hver nat blev reddet på af en mare, da han var dreng. Han spurgte bonden om, hvad han skulle gøre. Bonden sagde, at han hverken måtte spise eller drikke, inden han skulle gå ned til stranden og møde en kvinde, som han ikke måtte tale med eller hilse på. Da gik drengen ned til stranden, hvor han mødte en kvinde, som sagde goddag. Han svarede ikke, selvom hun flere gange prøvede at hilse på ham. Da sagde hun pludseligt: "Svar dog, ellers revner jeg, for jeg kan ikke blive af med vandet!". Da sagde drengen tre gange: "Du er en mare!". Da blev hun endelig frelst for at være en mare.

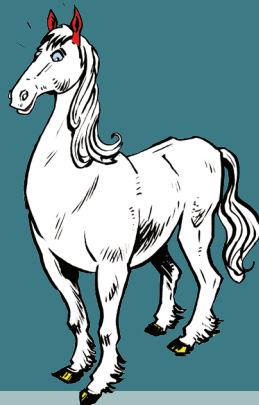
*Find vej: P-plads på Ellebakken 2 A, Veddinge Bk, 4550 Asnæs
Gå ca. 1 km. ad stien mod vandet*

GPS koordinat: 55.847229, 11.459169

Æsterhøj-trolden og de gemte skatte

Under klinten i skellet mellem Fårevejle og Asnæs boede en trold i Æsterhøj ved Høve. Hver aften red han på sin hest og hilste "Aften" til dem, han mødte. En aften tabte troldens hvide hest med de røde ører en af sine guldsko. En pige fra Høve fandt hesteskoen og lagde den på en stolpe, så trolden kunne finde den igen. En dag måtte trolden forlade sit hjem i alt hast, da kirkeklokkernes ringen i Asnæs og Vig blev for meget. Som tak for pigens hjælp med at finde guldskoen, fortalte han hende om, at han havde gemt en nøgle under højen. Hvis hun kunne få løftet stenen og tage nøglen, måtte hun få alle de skatte, der lå i højen. Pigen fik så nogle stærke mænd til at hjælpe sig. Da de fik løftet stenen så meget så pigen kunne se, hvor nøglen lå, udbrød hun med begejstret stemme, "Der ligger den!". Stenen sank da tilbage og var ikke til at røkke mere.

Find vej: Æsterhøj, nær Høvevej 57, 4550 Asnæs

GPS koordinat: 55.836133, 11.484274

Troldens lommesten ved Kongsøre

For mange år siden boede engang en trolde i Hornsherred. En dag så han, at de var i gang med at bygge Egebjerg kirke på den anden side af vandet. Han tog derfor en kæmpe sten fra sin lomme og kastede den, alt hvad han kunne, mod kirken. Han havde dog ikke taget højde for, at nogle træer stod i vejen. Stenen ramte dem på vejen og landede i Isefjorden. Her ligger den endnu og kaldes for "Lommestenen". I dag kan man i stenen se et aftryk, der ligner en hånd. Ifølge sagnet kastede trolden stenen med sådan en kraft, at aftrykket af hans hånd blev tilbage i stenen.

Find vej: *Lommestenen, Stokkebjerg Skov, Skovvej, 4500 Nykøbing Sj*

GPS koordinat: 55.851808, 11.714260

Dansende ellefolk på præsteengen

I gamle dage kunne man på præsteengen nær kirken se, at ellefolkene dansede. En nysgerrig bonde fra Asnæs gik hen og dyppede fingrene i noget salve, som han smurte i øjnene. Så kunne han se, hvad elverne lavede. Det ville de ikke have, at han skulle se. De tog da nogle troldehatte, dyssede ham ind i øjnene, og så blev han blind.

Find vej: Asnæs kirke, Asnæs Kirkevej 12, 4540 Asnæs

GPS koordinat: 55.810015, 11.498459

Heksene i Hørve Kirke

En gang for længe siden fik en mand lyst til at vide, hvor mange hekse, der fandtes i sognet. Heksene skulle i kirke Skærtorsdag, men de var usynlige for alle andre end dem, som havde et hønseæg i lommen. Om morgenen, inden de skulle i kirke, lagde manden hønseægget i sin 11-årige søns lomme, uden at han vidste det. Da kunne drengen pludselig se alle hekse og fik øje på en masse mennesker, han kendte. Med ét blev det for meget for faderen og da gudstjenesten var forbi, skyndte de sig ud af kirkedøren og kastede ægget langt hen mellem gravene. For hvis ægget var gået i stykker i sønnens lomme, ville han miste sine ben.

Find vej: Hørve Kirke, Hørve Kirkevej 12C, 4534 Hørve

GPS koordinat: 55.757561, 11.454878

Troldehøjene Tudebjerg og Vallebjerget

Mellem Vallekilde og Skippinge lå to høje. Tudebjerg og Vallebjerget. De blev bygget af to trolde, som kappedes om, hvem der kunne bygge den største høj i løbet af en nat. Tudebjerg blev den største og Vallebjerget-trolde blev så vred over dette, at han tog en håndfuld derfra og smed den oven på sin egen høj. Den ramte dog ved siden af og man ser endnu Vallebjerget bestående af to høje!

Find vej: Tudebjerg, Vallekildevej 170, 4534 Hørve

GPS koordinat: 55.741772, 11.413774

Præstens spøgelse på Vallekilde kirkegård

En aften var en pige til gilde, hvor der blev fortalt spøgelseshistorier. Én påstod, at der gik et spøgelse rundt på Vallekilde kirkegård i form af en ond præst, der gik igen, fordi han havde været hård mod de fattige i byen. På vejen hjem gik Maren forbi kirkegården og da hun nåede derhen, så hun et skelet viklet ind i et lagen, svæve rundt og tude noget så forskrækkeligt. Da løb hun hjem så hurtigt hun kunne og fortalte sine forældre, hvad hun havde set. Snart efter turde ingen nærme sig kirkegården ved nattetid. Nabopræsten blev tilkaldt. Han tog en bibel og et kors med. Lige lidt hjalp det. Spøgelset slog korset ud af hænderne på præsten, og han måtte give op. Til sidst kom præsten fra Kundby. Han lagde et stykke silkeklæde over spøgelsets hoved og trak det baglæns rundt om kirken tre gange. Derefter bad han og manede det til jorden. Siden har ingen set noget til spøgelse.

Find vej: Vallekilde Kirke, Kirkestien 21, 4534 Hørve

GPS koordinat: 55.742546, 11.423112

Dragen og opførelsen af Dragsholm

Der hvor Isefjorden er i dag, boede i gamle dage en kæmpe drage. Den havde indsamlet store mængder guld og lå nu og rugede over det. Den var dog alligevel trist, for den kunne ikke rugе over sit guld hele tiden. Indimellem skulle den ned til stranden for at drikke. Derfor gik den hver dag ned til Neksælø og drak. Folk var bange for at tage kampen op mod dragen, men en dag meldte sig en ung mand til kamp. Først tog han et stykke skind på, så dragens gift ikke kunne skade ham. Derefter tog han ned til stranden og ventede på lur på dragen. Da kom den slæbende med tunge skridt og drak, så det blev lavvande. Da den vendte sig om, jog den unge mand sit spyd i dragens hjerte, og den sank død om på stedet med et vældigt brøl. Nu tog manden alt dragens guld og gav det til folk på egnen. Det, der var tilbage af guldet, byggede han en stor og stærk borg for. Til minde om sin sejr over dragen kaldte han det "Dragsholm".

Find vej: Dragsholm, Dragsholm Allé, 4534 Hørve

GPS koordinat: 55.771240, 11.391146

Kasundborg

© Eniro/Krak/Geodatastyrelsen

21-12-2017 09:29:12

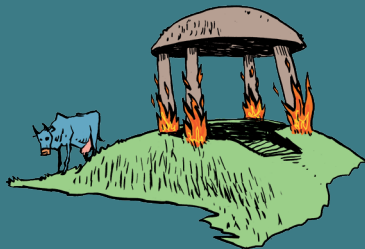

Gå på opdagelse i lokale sagn om trolde, drager, nisser, hekse og spøgelser!!

I gamle dage gav historierne om de underjordiske og det overnaturlige en måde at forklare det uforklarlige i livet på. Hvorfor er mit barn anderledes? Hvorfor er der guld og skeletter i gravhøjene? Hvorfor vil kornet ikke vokse, og hvorfor forsvinder mennesker i mosen?

Alle de sagnomspundne lokaliteter er tilgængelige for publikum. De fleste er på offentlig grund, men enkelte er i private park- og skovområder. Nogle er nemmere at nå frem til end andre.

God tur og god fornøjelse!

ISBN: 978-87-970333-2-6

